

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренијски савјет

R J E Š E N J E
po Zahtjevu za pokretanje postupka Akt.online d.o.o. Sarajevo
protiv privrednog subjekta BH Telecom d.d. Sarajevo

Sarajevo, februar 2014.

Broj: 05-26-3-01-70-II/11
Sarajevo, 6.2.2014. godine

Na osnovu člana 25. stav (1) tačka e), člana 11. stav (1), člana 42. stav (1) tačka (c) i člana 48. stav (1) tačka b), u vezi člana 10. stav 2) tačka a), b), c) i d) Zakona o konkurenciji («Službeni glasnik BiH», br. 48/05, 76/07 i 80/09) u postupku utvrđivanja zloupotrebe dominantnog položaja pokrenutom po Zahtjevu za pokretanje postupka privrednog subjekta Akt.online d.o.o., Fra Anđela Zvizdovića 1, 71000 Sarajevo, putem punomoćnika, advokata Branka Marića, Mehmeda Spahe 26, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina protiv privrednog subjekta BH Telecom d.d. Sarajevo, Obala Kulina Bana 8, 71 000 Sarajevo Bosna i Hercegovina, zastupanog putem punomoćnika advokata Džemila Sabrihafizovića, Koste Hermana 11, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina, Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine postupajući po presudama Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 3 U 005525 od 25.2.2013. godine i broj: S1 3 U 003765 10 U od 24.4.2013. godine, na 80. (osamdesetj) sjednici održanoj dana 6.2.2014. godine, donijelo je

R J E Š E N J E

1. Utvrđuje se da je privredni subjekt BH Telecom d.d. Sarajevo, Obala Kulina Bana 8, 71000 Sarajevo zloupotrijebio dominantni položaj na tržištu interkonekcije na fiksnu mrežu, uslovljavajući privredni subjekt Akt. Online d.o.o., Fra Anđela Zvizdovića 1, 71000 Sarajevo da obustavi pružanje usluge odlaznog međunarodnog saobraćaja za UNITIC d.o.o. Sarajevo, kao uslov za zaključenje sporazuma o interkonekciji, što predstavlja povredu Zakona o konkurenciji u smislu člana 10. stav (2) tačka d) zaključivanje sporazuma kojima se uslovljava da druga strana prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovačkom običaju nemaju veze sa predmetom takvog sporazuma.
2. Izriče se novčana kazna privrednom subjektu BH Telecom d.d. Sarajevo, Obala Kulina Bana 8, 71000 Sarajevo, zbog kršenja člana 10. stav (2) tačke a) Zakona o konkurenciji utvrđenog u tački 1. ovog Rješenja, u visini od 150.000,00 KM (stotinupedesethiljada i 00/100 KM), u smislu člana 48. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 8 (osam) dana od dana prijema ovog Rješenja. Ukoliko privredni subjekt BH Telecom d.d., Obala Kulina Bana 8, 71000 Sarajevo, ne uplati izrečenu novčanu kaznu u ostavljenom roku, ista će se naplatiti prisilnim putem, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka.
3. Odbija se kao neosnovan zahtjev privrednog subjekta Akt.online d.o.o., Fra Anđela Zvizdovića 1, 71000 Sarajevo podnesen protiv privrednog subjekta BH Telecom d.d. Sarajevo, Obala Kulina Bana 8, 71000 Sarajevo radi utvrđivanja zloupotrebe dominantnog položaja u smislu člana 10. stav 2) tačke a), b) i c) Zakona o konkurenciji.
4. Odbija se prijedlog za donošenje rješenja o privremenoj mjeri privrednog subjekta Akt. online d.o.o., Fra Anđela Zvizdovića 1, 71000 Sarajevo kao neosnovan.
5. Ovo Rješenje je konačno i biće objavljeno u „Službenom glasniku BiH“, službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

O b r a z l o ž e n j e

Konkurencijsko vijeće je rješavajući po Zahtjevu za pokretanje postupka broj 01-05-26-028-II/09 od 4.9.2009. godine privrednog subjekta Akt.online d.o.o. Sarajevo, Fra Anđela Zvizdovića broj 1 A/21,

71000 Sarajevo (u daljem tekstu: Akt.online i/ili Podnosilac zahtjeva), podnesenom putem punomoćnika, advokata Branka Marića, Mehmeda Spahe 26, 71000 Sarajevo, protiv privrednog subjekta BH Telecom d.d. Sarajevo, Obala Kulina bana 8, 71000 Sarajevo (u daljem tekstu: BH Telecom ili Protivna strana), zastupanog putem punomoćnika advokata Džemila Sabrihafizovića, Koste Hermana 11, 71 000 Sarajevo i zaposlenice Vahide Hodžić, zbog sumnje o postojanju zloupotrebe dominantnog položaja u smislu člana 10. Zakona o konkurenciji, donijelo Zaključak o pokretanju postupka broj: 01-05-26-028-11-II/09 od 16.2.2010. godine, ali nije donio rješenje u smislu člana 11. stav (2) Zakona o konkurenciji, te je na zahtjev stranke donio rješenje u smislu člana 11. stav (3) Zakona o konkurenciji broj 01-05-26-028-63-II/09 dana 4.11.2010. godine, prema kojem se smatra da zaključenim sporazumom, odnosno postupanjem privredni subjekt BH Telecom nije zloupotrijebio dominantni položaj. Protiv navedenog Rješenja Konkurencijskog vijeća privredni subjekt Akt.online je podnio tužbu Sudu Bosne i Hercegovine. Sud Bosne i Hercegovine, rješavajući po tužbi privrednog subjekta Akt.online, je donio presudu broj: S1 3 U 003765 10 U dana 24.4.2013.godine kojom je uvažio tužbu i navedeno Rješenje Konkurencijskog vijeća poništio i vratio na ponovno odlučivanje.

Konkurencijsko vijeće je rješavajući po Zahtjevu za pokretanje postupka broj 05-26-3-01-II/11 od 4.1.2011. godine privrednog subjekta Akt.online, podnesenom putem punomoćnika, advokata Branka Marića, Mehmeda Spahe 26, 71000 Sarajevo, protiv privrednog subjekta BH Telecom d.d. Sarajevo, zbog sumnje o postojanju zloupotrebe dominantnog položaja u smislu člana 10. Zakona o konkurenciji, donijelo Zaključak o odbacivanju zahtjeva zbog preuranjenosti broj 05-26-3-01-1-II/11 dana 2.3.2011. godine. Protiv navedenog Zaključka Konkurencijskog vijeća privredni subjekt Akt.online je podnio tužbu Sudu Bosne i Hercegovine. Sud Bosne i Hercegovine, rješavajući po tužbi privrednog subjekta Akt.online, je donio presudu broj: S1 3 U 005525 od 25.2.2013.godine kojom je uvažio tužbu i Zaključak Konkurencijskog vijeća poništio i vratio na ponovno odlučivanje.

Konkurencijsko vijeće je, postupajući po presudi Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 3 U 005525 od 25.2.2013. godine i presudi Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 3 U 003765 10 U od 24.4.2013., uvidom u naprijed navedene zahtjeve za pokretanje postupka (broj: 01-05-26-028-II/09 od 4.9.2009. godine i broj: 05-26-3-01-II/11 od 4.1.2011. godine) (u daljem tekstu pojedinačni i/ili zajedno: Zahtjev) utvrdilo da su bazirani na istom činjeničnom i pravnom osnovu pa je, u skladu sa članom 118. Zakona o upravnom postupku, a uz prethodnu saglasnost Podnosioca zahtjeva (podnesak broj: 01-05-26-028-75-II/09 od 10.6.2013. godine), odlučilo voditi jedan postupak u skladu sa odredbama člana 118. Zakona o upravnom postupku.

1. Stranke u postupku

1.1. Podnosilac zahtjeva

1.1.1. Privredni subjekt Akt.online d.o.o.

Privredni subjekt Akt.online društvo za informatički inženjering i usluge d.o.o., Fra Anđela Zvizdovića 1, 71 000 Sarajevo, sa ograničenom odgovornošću za prenos zvuka, slike ili ostalih informacija, registrovan je dana 29.9.2004. godine na Općinskom sudu Sarajevo, pod matičnim brojem subjekta 65-01-0365-09.

Osnivač privrednog subjekta Akt.online je privredni subjekt AKTON Telekomunikacijski inženjering d.o.o. Ljubljana, Tbiljska ulica 81, Republika Slovenija. Privredni subjekt AKTON pruža direktne međunarodne telefonske veze, terminaciju u fiksnoj i mobilnoj mreži na području: Srbije, Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Makedonije i Crne Gore.

Osnovna registrovana djelatnost privrednog subjekta Akt.online je pružanje direktne telefonske veze, terminaciju u fiksne i mobilne mreže u Bosni i Hercegovini.

1.2. Protivna strana

1.2.1. Privredni subjekt BH Telecom d.d.

Privredni subjekt BH Telecom Sarajevo, dioničarsko društvo, Obala Kulina bana 8, 71 000 Sarajevo, registrovan je dana 8.1.2002. godine na Općinskom sudu Sarajevo, pod matičnim brojem subjekta 65-02-0012-10 (stari broj 1-23391).

Osnivač i većinski vlasnik privrednog subjekta BH Telecom je Vlada Federacije Bosne i Hercegovine.

Osnovna registrovana djelatnost privrednog subjekta BH Telecom je obavljanje telekomunikacijskih djelatnosti.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je tokom postupka primjenilo odredbe Zakona o konkurenciji, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta („Službeni glasnik BiH“, br. 18/06 i 34/10), Odluke o definisanju kategorije dominantnog položaja („Službeni glasnik BiH“, br. 18/06 i 34/10), Zakona o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH“, br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), Zakona o komunikacijama BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 31/3, 75/10 i 32/10), Odluke o Politici sektora telekomunikacija Bosne i Hercegovine za period 2008.-2012.godine („Službeni glasnik BiH“, broj 8/09), i Pravila broj 16/2002 Regulatorne agencije za komunikacije i Odluke RAK-a broj 03-29-2374-1/07 od 9.10.2007. godine (Službeni glasnik BiH broj 81/07).

Konkurencijsko vijeće se u skladu sa članom 43. stav (7) Zakona, u svrhu ocjene predmetnog pitanja, može koristiti sudskom praksom Evropskog suda pravde i odlukama Evropske komisije.

3. Postupak po Zahtjevu za pokretanje postupka

Kao razlog za podnošenje Zahtjeva Podnosilac zahtjeva u bitnome navodi:

- Da je Akt.online privredni subjekt sa pretežnom djelatnošću koja se odnosi na pružanje telekomunikacijskih usluga i navedeni je alternativni operater usluga javne fiksne telefonije, a da je BH Telecom javni telekom operater na području BiH, te da je članom 18. Zakona o komunikacijama BiH i Pravilom broj 16/2002 Regulatorne agencije za komunikacije (u daljem tekstu: RAK) predviđeno da su javni operateri telekomunikacione mreže dužni ponuditi drugim operaterima, uključujući i Podnosioca zahtjeva, priključak na infrastrukturu tzv. interkonekciju.
- Da su Odlukom RAK-a broj 03-29-2374-1/07 od 9.10.2007. godine BH Telecom, Telekomunikacije RS a.d. Banja Luka i HT Mostar proglašeni operaterima sa značajnom tržišnom snagom na tržištu usluga fiksne telefonije, što za posljedicu ima da RAK može navedene operatere obavezati da pružaju usluge interkonekcije po troškovno orijentiranim cijenama, ukoliko to smatra neophodnim da bi se ostvarili ciljevi dati u čl. 3. stav (4) i čl. 15. stavak (1), (3) i (5) Zakona o komunikacijama BiH, te da se na iste imaju primjeniti odredbe o ograničavanju cijena kao i o troškovnom strukturiranju cijena.
- Da se privredni subjekt Akt.online dana 5.2.2007. godine obraćao privrednom subjektu BH Telecom sa zahtjevom za uspostavljanje interkonekcije. U skladu sa članom 4.1.1. Referentne interkonekcijske ponude (u daljem tekstu: RIP) koju kreira dominantni operater, a odobrava RAK, ukoliko zahtjev operatera sadrži sve potrebne dokumente, saglasno RIP-u, privredni subjekt BH Telecom je obavezan usvojiti zahtjev i predložiti termin za početak pregovora. Termin pregovora je određen za 26.2.2007.godine, što u skladu sa RIP-om otklanja sve dalje formalne prepreke za zaključenje konačnog Ugovora o interkonekciji. Shodno navedenom može se zaključiti da je

privredni subjekt Akt.online ispunio sve formalne pretpostavke za zaključenje predmetnog Ugovora o interkonekciji sa privrednim subjektom BH Telecom. Iako je privredni subjekt BH Telecom bio obavezan da, u skladu sa članom 4.1.5. RIP-a okonča pregovore i zaključi konačan Ugovor o interkonekciji u roku od 90 dana od dogovorenog termina za početak pregovora, što u ovom slučaju znači 26.5.2007.godine, konačan Ugovor o interkonekciji između privrednog subjekta Akt.online i privrednog subjekta BH Telecom, zaključen je tek dana 1.2.2008. godine (više od osam mjeseci od isteka gore navedenog roka, utvrđenim RIP-om). U međuvremenu privredni subjekt Akt.online je u više navrata formalno zamolio privredni subjekt BH Telecom da završi proces interkonekcije, na što privredni subjekt BH Telecom nije reagovao nego je nastavio sa odugovlačenjem uspostavljanja interkonekcije. Zbog pomenute situacije privredni subjekt Akt.online bio je prinuđen otkazati dogovoreni posao i ugovore sa međunarodnim operaterima, pa je konsekventno pretrpio značajnu direktnu poslovnu štetu u iznosu od 4.929.790,00 KM, prouzrokovanu namjernim odugovlačenjem u realizaciji interkonekcije, kao i posrednu štetu za ranije stečeni poslovni ugled kod inostranih telekom partnera. Obzirom na navedeno, Podnosilac zahtjeva je bio prinuđen obratiti se RAK-u (u više navrata) radi rješavanja nastalog problema, te je u tom smislu i podnio prigovor u nadi da će RAK preduzeti zakonom određene neophodne mjere za skorije zaključenje predmetnog Ugovora o interkonekciji, kao i sankcionisanje ovakvog ponašanja privrednog subjekta BH Telecom. Međutim, iako je RAK u cilju razrješenja ovog spora zakazao i održao nekoliko zajedničkih sastanaka sa privrednim subjektom Akt.online i privrednim subjektom BH Telecom, na kojima je zaključkom RAK-a utvrđeno da potpisivanje predmetnog Ugovora o interkonekciji ne može i ne smije biti uslovljavano od strane privrednog subjekta BH Telecom (što je upravo i rađeno, jer je privredni subjekt BH Telecom realizaciju Ugovora o interkonekciji uslovljavao zahtjevom da mu privredni subjekt Akt.online vrati neki drugi posao, koji nema nikakve veze sa interkonekcijom, a što je RAK potvrdio više puta). Realizacija Ugovora o interkonekciji je i dalje bila opstruirana od strane privrednog subjekta BH Telecom. Nakon godinu dana od podnošenja prvog zahtjeva privrednog subjekta Akt.online za zaključenje Ugovora o interkonekciji, isti je konačno zaključen, ali su mnoga ključna pitanja ostala neriješena.

Podnosilac zahtjeva dalje ističe da je nakon zaključenja Ugovora o interkonekciji sa privrednim subjektom BH Telecom nastavljeno kršenje odredbi Zakona, vezano za zabranu zloupotrebe dominantnog položaja i Zakona o komunikacijama, te navodi slijedeće:

- po pitanju regulisanja cijena za terminaciju međunarodnog saobraćaja, Podnosilac zahtjeva ukazuje na činjenicu da su domaći operateri u dotičnom periodu bili dovedeni u neravnopravan i diskriminirajući položaj u odnosu na strane operatere, obzirom da je BH Telecom nudio bolje komercijalne uslove stranim operaterima nego domaćim alternativnim operaterima, što ukazuje ponovo na kršenje odredbi Zakona član 10. stav (2) tačka a), te da je BH Telecom izvršio zloupotrebu dominantnog položaja i to na dva osnovna načina, koja su činjenično i pravno potpuno različita:
 1. u prvom slučaju dominantni položaj je zloupotrebljen prilikom odobravanja interkonekcije od strane privrednog subjekta BH Telecom prema Podnosiocu zahtjeva, te da je nesporno:
 - a) RIP privrednog subjekta BH Telecom predviđa da je isti dužan da:
 - i. Odredi termin početka pregovora o interkonekciji, ukoliko zahtjev za interkonekciju sadrži sve dokumente propisane RIP-om
 - ii. Zaključi ugovor o interkonekciji sa podnosiocem zahtjeva u roku od 90 dana od dana određenog za početak pregovora
 - b) Akt.online je podnio zahtjev za interkonekciju dana 5.2.2007. godine
 - c) BH Telecom je odredio termin početka pregovora za dan 5.2.2007. godine, te je ugovor o interkonekciji trebalo da bude zaključen najkasnije 6.5.2007. godine;
 - d) Ugovor o interkonekciji je zaključen dana 1.2.2008. godine (kašnjenje od 257 dana)
 - e) BH Telecom kao jedini razlog za nezaključivanje ugovora o interkonekciji navodi „nezakonito postupanje“ Podnosioca zahtjeva prilikom zaključivanja ugovora o pružanju usluga sa UNITIC d.o.o. Sarajevo (dalje u tekstu: UNITIC)

- Da je očigledno da je postojala tehnička mogućnost za interkonekciju, te da je BH Telecom odbio da potpiše ugovor o interkonekciji samo zbog postojanja ugovora koji nema veze sa ovim poslom, što ukazuje na zloupotrebu dominantnog položaja. Svrha interkonekcije je da se poveća konkurencija na tržištu, tako što se smanjuje monopol javnih operatera, a alternativnim operaterima, poput Podnosioca zahtjeva, omogućava da nastupe na tržištu. Problem privrednog subjekta BH Telecom je u tome što alternativni operateri svojom efikasnošću oduzimaju značajan dio prihoda, i isti pokušava da ih spriječi u tome, a što je opisano u okviru drugog slučaja zloupotrebe dominantnog položaja:
2. u drugom slučaju BH Telecom je ponudio inostranim operatorima usluge korištenja njegove infrastrukture za povezivanje sa krajnjim korisnicima po toliko niskim cijenama da Podnosilac zahtjeva nije mogao biti konkurentan kod istih operatora plaćajući za terminaciju do krajnjih korisnika cijenu koja je utvrđena ugovorom o interkonekciji. Pojednostavljeni primjer tranzitiranja međunarodnog saobraćaja kada to radi BH Telecom i Akt.online:
 - a) Inostrani operator – BH Telecom
BH Telecom preuzima saobraćaj na određenoj tački u inostranstvu (npr. Frankfurt) i tranzitira saobraćaj direktno do krajnjeg korisnika u BiH (telefonski broj priključen na njegovu mrežu). Cijena kompletne terminacije se ugovara za tranziciju kompletnog saobraćaja do krajnjeg korisnika
 - b) Inostrani operator- Akt.online
 - i. Akt.online preuzima saobraćaj na istom mjestu u Frankfurtu i svojim linijama tranzitira saobraćaj do centrale privrednog subjekta BH Telecom;
 - ii. Posebnim interkonekcijskim vodom ovi razgovori se tranzitiraju od Akt.online do BH Telecom-a. Korištenje ovog voda BH Telecom posebno fakturiše Podnosiocu zahtjeva;
 - iii. Od BH Telecom-a razgovor se mrežom BH Telecom-a tranzitira do krajnjeg korisnika. Troškovi ovog tranzitiranja su utvrđeni ugovorom o interkonekciji. Ove cijene iznosile su (...) ¹ KM ((...) EUR) po minuti saobraćaja u fiksnoj mreži, odnosno (...) KM ((...)EUR) po minuti saobraćaja u mobilnoj mreži.
- Prema navedenom, kada je Akt.online nudio usluge tranzitiranja saobraćaja u BiH inostranim operatorima, on je morao poći od cijena koje je fiksirao BH Telecom Ugovorom o interkonekciji (pod iii.) i dodati cijenu interkonekcijskog voda (pod ii.). Kada se na ovo dodaju troškovi bankarskih garancija, te troškovi finansiranja povrata PDV-a, cijena koju nudi BH Telecom prema inostranim operaterima kada sa njima zaključuje ugovore je manja od onih troškova koje je on nametnuo Podnosiocu zahtjeva, pa je na taj način praktično isključio Akt.online kao konkurenta na inostranom tržištu, a u svakom slučaju mu je onemogućeno da pod istovjetnim uslovima nastupa na ovom tržištu.
 - Da cijene tranzitiranja međunarodnog saobraćaja nisu na bilo koji način određene od strane RAK-a, te da se Podnosilac zahtjeva u više navrata obraćao RAK-u tražeći da odredi troškovno orijentiranu cijenu terminacije međunarodnog saobraćaja.
 - Da je iz dokumentacije dostavljene Konkurencijskom vijeću u ranijem postupku vidljivo kako količina saobraćaja u fiksnoj mreži počinje opadati u decembru 2009. godine, a da od januara 2010. godine ista pada drastično, te predlaže Konkurencijskom vijeću da obaveže BH Telecom da predoči listu svih bilateralnih ugovora koje ima sa inostranim operaterima za period od 1.1.2010. godine pa nadalje, kako bi se utvrdilo po kojoj se cijeni vrši obračun minutaže stranim operaterima.

¹ Podatak predstavlja poslovnu tajnu

- Da je konačna cijena po kojoj alternativni operater može da nudi svoje usluge međunarodnim operaterima nešto viša. BH Telecom istu uslugu nudi međunarodnim operaterima na temelju bilateralnih ugovora i time postiže da međunarodni saobraćaj ide direktno u mrežu privrednog subjekta BH Telecom, a ne preko drugog operatera, jer direktno dogovara terminaciju na interkonekcijskim tačkama. Međunarodni operater nema interesa da sarađuje sa alternativnim operaterima ako istom BH Telecom nudi povoljnije cijene terminacije međunarodnog saobraćaja. Na ovaj način BH Telecom zloupotrebom monopolskog položaja poništava svaku konkurenciju na tržištu, te je ove cijene potrebno regulisati putem troškovno orijentirane LRIC metode, kako je to urađeno kod terminacije nacionalnog saobraćaja. Troškovi terminacije su isti za obje usluge terminacije međunarodnog i domaćeg saobraćaja.
- Da je BH Telecom, pored smanjenja cijena na međunarodnom tržištu, ponudio bolje cijene terminacije međunarodnog saobraćaja za operatere koji prihvate limitirane količine saobraćaja koje terminiraju u mrežu privrednog subjekta BH Telecom, što predstavlja klasičnu ucjenu, jer za operatera to znači da njihovi linkovi (koje plaćaju mjesečno) nisu optimizirani, što dalje znači da operater ima više troškova nego u slučaju da nije limitiran u količini saobraćaja. Sa ova dva poteza BH Telecom je smanjujući cijene na međunarodnom tržištu privukao saobraćaj direktno na svoju mrežu, a na lokalnom tržištu limitirao konkurenciju u jasno definisane okvire, dajući bolje cijene, a zauzvrat zahtjevajući limitiranje saobraćaja.
- Da je BH Telecom pokušao da ublaži ovaj debalans u toku ranijeg postupka pred Konkurencijskim vijećem, nudeći nešto povoljnije cijene za lokalne alternativne operatere i ponovno uvođenje kategorije neograničenog „terminiranja“, a indikativno da je ovaj pokušaj uslijedio nakon traženja uvida u bilateralne ugovore sa ino-operaterima.
- Da je iz svega nevedenog očito da je privredni subjekt BH Telecom zloupotrijebio svoj dominantni položaj u skladu sa članom 10. Zakona.

Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da nije moguće bez provedenog postupka utvrditi postojanje povrede Zakona o konkurenciji na koje Podnosilac zahtjeva ukazuje, te je donijelo Zaključak o pokretanju postupka broj: 05-26-03-01-10-II/11 dana 8.7.2013. godine (u daljem tekstu: Zaključak), protiv privrednog subjekta BH Telecom, radi utvrđivanja zloupotrebe dominantnog položaja, iz odredbi člana 10. stav 2) tačke a), b), c) i d) Zakona o konkurenciji.

U skladu sa članom 33. stav (1) Zakona o konkurenciji, Konkurencijsko vijeće je dostavilo Zaključak na izjašnjenje aktom broj: 05-26-03-01-15-II/11 dana 8.7.2013. godine privrednom subjektu BH Telecom.

U ostavljenom roku za dostavu odgovora, privredni subjekt BH Telecom je podneskom broj: 05-26-3-01-16-II/11 od dana 22.7.2013. godine zatražio produženje roka za dostavu odgovora na zaprimljeni Zaključak.

Konkurencijsko vijeće je razmotrilo navedene zahtjeve i utvrdilo da postoje opravdani razlozi za usvajanje istih, te je u skladu sa članom 33. stav (2) Zakona, privrednom subjektu odobrilo produženje roka za dostavljanje odgovora na Zahtjev.

Dana 5.8.2013.godine pod brojem: 05-26-03-01-18-II/11 Konkurencijsko vijeće je zaprimilo Odgovor na zahtjev za pokretanje postupka podnesen od strane privrednog subjekta BH Telecom.

Konkurencijsko vijeće je privrednom subjektu BH Telecom uputilo zahtjeve za dodatnom dostavom podataka i dokumentacije, aktom broj: 05-26-3-01-23-II/11 dana 2.10.2013. godine i aktom broj: 05-26-3-01-26-II/11 dana 11.10.2013.godine.

U smislu naprijed navedenih zahtjeva, tražena dokumentacija i podaci su dostavljeni aktom broj: 05-26-3-01-29-II/11 dana 21.10.2013.godine i aktom broj: 05-26-3-01-35-II/11 dana 29.10.2013. godine.

Protivna strana je u Odgovoru na zahtjev za pokretanje postupka i ostalim podnescima dostavljenim Konkurencijskom vijeću, u bitnom navela slijedeće:

- Da navod Akt.online da ne bi trebala biti sporna činjenica da RIP predviđa da je BH Telecom dužan da zaključi ugovor o interkonekciji sa Podnosiocem zahtjeva u roku od 90 dana od dana određenog za početak pregovora, nije tačan, jer odredba člana 4.1.5. RIP-a glasi: „Rok za okončanje pregovora je 90 (devedeset) dana od dogovorenog termina za početak pregovora, u protivnom BH Telecom i Operator imaju pravo zatražiti rješenje spora od strane RAK-a“.
- Da su netačni navodi Akt.online da je BH Telecom zloupotrijebio dominantan položaj, produžavanjem rokova za zaključivanje Sporazuma o interkonekciji jer je postupak uspostavljanja interkonekcije i zaključivanja ugovora trajao duže od 90 dana od usaglašenog datuma početka pregovora.
- Da je Akt.online dostavio zahtjev za interkonekciju na mrežu BH Telecoma BH Telecomu dana 7.2.2007. godine. Zahtjev nije bio potpun i uredan, ali je BH Telecom pokazao kooperativnost i saglasio se da pregovori počnu 26.2.2007. godine.
- Da od 26.2.2007. godine do 31.8.2007. godine između BH Telecoma i Akt.online nije bilo spornih pitanja u vezi zaključivanja Sporazuma o interkonekciji, ali također nisu postojali ni uslovi za zaključivanje sporazuma. Naime, u tom periodu je održan niz dogovora o tehničkim uslovima, koje je trebalo ispuniti da bi se pristupilo testiranju, koje u prvoj fazi nije dalo zadovoljavajuće rezultate. Činjenice o kašnjenju od strane Akt.online, kako u dostavljanju uredne dokumentacije, usaglašavanju termina, tako i zbog revidiranja zahtjeva u pogledu količine kapaciteta i kašnjenja u fazi testiranja, se mogu ustanoviti iz obostrano potpisanog izvještaja o testiranju, koji je sastavni dio Sporazuma o interkonekciji, kao i drugih dostavljenih dokaza od strane BH Telecoma.
- Da BH Telecom nije problematizovao ništa u vezi sa realizacijom zahtjeva Akt.online za interkonekciju, sve do započinjanja nezakonitih djelatnosti, što ne znači da nije mogao i to u skladu sa RIP-om. Tako je mogao u skladu sa tačkama 4.1.2. i 4.1.3. RIP-a odložiti započinjanje pregovora, jer vrijeme za otklanjanje nedostataka Zahtjeva ne ulazi u rok za okončanje pregovora (tačka 4.1.3. RIP). BH Telecom nije koristio ovu mogućnost, naprotiv, pismenim aktom broj: 01.5-4.2-2333/07 Al, od 21.2.2007. godine obavijestio je Akt.online da se kao početak pregovora predlaže termin 26.2.2007. godine, uz uslov da se u roku od 10 radnih dana okonča postupak izmjene upisa u sudskom registru i dostavi dokaz. Saglasnost na termin za početak pregovora od strane Akt.online se dostavlja 6.3.2007.godine, a dokaz o izvršenoj izmjeni u sudskom registru, Rješenje broj: 065-0-Reg-06-002398 od 2.3.2007. godine, dana 5.3.2007. godine, (BH Telecom je mogao utvrditi da je zahtjev podnesen 5.3.2007. godine, a ne 7.2.2007. godine).
- Da je Akt.online podnio zahtjev broj 138-07/1 kojim je izvršio izmjenu zahtjeva za interkonekciju, tako što odustaje od usluge Izboru operatora ili CS usluge. Taj zahtjev je u BH Telecom-u primljen 22.5.2007. godine. Nakon toga dana 24.1.2008. godine, aktom broj: 024-08/1, Akt.online opet dopunjuje zahtjev i dostavlja novo rješenje iz sudskog registra, plan saobraćaja za dvije godine, plan okvirnih kapaciteta za dvije godine i kontakt osobe.
- Da je na sastanku od 15.3.2007. g., BH Telecom odobrio povezivanje putem optičkog sistema prenosa u prostorijama Akt.online, što nije bila obaveza. Na tom sastanku su utvrđene obaveze koje je Akt.online morao ispuniti, kako bi BH Telecom mogao da priključi na optički razdjelnik oba kraja položenog kabla i instalira svoju aktivnu opremu za prenos u TK ormaru Akt.online, čime bi se tek stekli uslovi za početak testiranja. BH Telecom nije problematizovao ni otkaz CS

usluge i 1 E1 linka namjenjen za realizaciju tog servisa (što takođe produžava pregovore), niti kašnjenja koja je uzrokovao Akt.online u toku testiranja (primjera radi, kašnjenje u vezi sa Q788 end-to-end testova je trajalo gotovo mjesec dana, testovi su dogovoreni 19.6.2007. godine a testiranje započelo 22.6. i izvršeno 17.7.2007.). Izvještaj o izvršenim *ISDN end-to-end* testovima je sastavni dio zaključenog Sporazuma o interkonekciji.

- Da je početak testiranja interfejsa u skladu sa RIP-om dogovoren 29.5.2007 g., o čemu je obavješten Akt.online aktom broj: 01-5-4.2-2333/07 7. O svim mjerenjima i testiranjima sačinjeni su izvještaji, odnosno dokumenti koji su obostrano potpisani od strane BH Telecoma i Akt.online, i ti dokumenti su sastavni dio zaključenog Sporazuma o interkonekciji. Posljednji interkonekcijski testovi su obavljeni 19.7.2007. g., o čemu je sačinjen dokument „Testiranje saobraćaja sa operatorom Akt.online, koji je obostrano potpisan 23.7.2007. godine;
- Da je BH Telecom pretpostavljao da se radi o zloupotrebama i podnio zahtjev, a čitavo vrijeme od podnošenja zahtjeva Akt.online za interkonekciju, BH Telecom je obavljao aktivnosti u skladu sa RIP-om na uspostavljanju interkonekcije, jer nije ni imao čvrsto saznanje da se zaista radi o zloupotrebi odnosno nezakonitim aktivnostima Akt.online.
- Da je BH Telecom saznao da je RAK pokrenula postupak tek 13.8.2007.godine., kada je dobio akt RAK-a broj: 05-29-1885-2/07, u kome se obavještava da Akt.online nezakonito obavlja usluge odlaznih međunarodnih telefonskih poziva sa brojeva iz numerativnog opsega BH Telecoma. U takvoj situaciji, BH Telecom je mogao samo da obavjesti Akt.online da postoji spor, što je i učinio aktom broj:01.5-3.4-133/07 2 EL, od 31.8.2007. godine, navodeći u aktu da to može imati uticaja na zaključenje Sporazuma o interkonekciji.
- Da je odgovornost za duže trajanje postupka zaključivanja Sporazuma o interkonekciji, isključivo na strani Akt.online, a BH Telecom, kao odgovor na nezakonite aktivnosti Akt.online, odlaže zaključivanje Sporazuma tek 31.8.2007.godine i to do okončanja postupka koji je pokrenut pred RAK-om.
- Da je u Rješenju RAK-a, broj UP: 02-07-120/08 od 7.4.2008.godine, kojim je utvrđeno kršenje dozvole i Zakona o komunikacijama od strane Akt.online, u obrazloženju konstatovano da se BH Telecom obratio sa zahtjevom za preduzimanje mjera u vezi sa mogućom zloupotrebom dana 23.7.2007.godine.
- Da je od usaglašenog datuma početka pregovora (26.2.2007.godine) proteklo 6 mjeseci, u toku kojih uopšte nije postojao spor, koji firma Akt.online navodi kao razlog zbog koga su pregovori trajali duže, a iz analize dokaza dostavljenih od strane privrednog subjekta BH Telecom, može se ustanoviti da je do produžavanja pregovora došlo isključivo krivicom Akt.online, kako zbog njegove administrativne, tako i zbog tehničko/tehnološke nespremnosti.
- Da se ne radi o sitnom prekršaju, već o vrlo ozbiljnom prekršaju učinjenom od strane Akt.online sa umišljajem, to vrlo uvjerljivo dokazuje koincidiranje povlačenja zahtjeva Akt.online za CS uslugu (usluga izbora operatora) i 1 E1 linka i ugovaranja sa UNITIC-om tranzitiranja odlaznog međunarodnog saobraćaja ostvarenog na telefonskim brojevima iz numerativnog opsega BH Telecoma. Naime, jedini legalan način, na koji je UNITIC kao pretplatnik BH Telecoma, mogao da ostvaruje međunarodne pozive po ugovorenom „bloku brojeva“ BH Telecoma, preko operatora telekomunikacija Akt.online, odnosno jedini legalan način na koji je Akt.online mogao da UNITIC-u pruži „uslugu odlaznog međunarodnog saobraćaja“, pretpostavljao je postojanje Sporazuma o interkonekciji između BH Telecoma i Akt.online, u kojem je ugovoreno i pružanje/korištenje CS usluge, zatim implementaciju usluga CS/CPS operatora Akt.online na TK sistemu BH Telecoma, i ukoliko UNITIC želi da međunarodne pozive ostvaruje putem usluge CPS (usluga predizbora operatora), potreban je i zaključen ugovor o korištenju usluga između UNITIC-a i Akt.online, što je Akt.online kao ozbiljan operator telekomunikacija znao, ali je ipak

zaključio da će imati manje troškova ako nelegalno tranzitira međunarodni saobraćaj za UNITIC, pa iz tog razloga u toku pregovora otkazuje uslugu CS i 1 E1 link.

- Da su tvrdnje Akt.online da BH Telecom sada čini prekršaj za koji je Akt.online proglašen odgovornim, jer je zaključio ugovor sa UNITIC-om po kojem vrši „tranzitiranje telefonskog saobraćaja od strane UNITIC d.o.o. Sarajevo, kao firme koja nije ovlaštena za pružanje javne telefonske usluge“, takođe netačne, jer je UNITIC pretplatnik odnosno krajnji korisnik BH Telecoma, pa iz osnova je potpuno legalno da BH Telecom tranzitira njegov ostvareni međunarodni saobraćaj na brojevima iz dodijeljenog numerativnog opsega BH Telecoma, po vlastitim telekomunikacijskim kapacitetima.
- Da je Akt.online, koristeći nezakonito brojeve iz numerativnog opsega BH Telecoma, spriječio BH Telecom da vrši evidentiranje i zakonito presretanje jer je do nezakonitog upada firme Akt.online u numerativni opseg BH Telecoma, postojala tehnička mogućnost evidentiranja i presretanja, a ujedno je postojala i zakonska obaveza BH Telecoma da te funkcije ostvaruje u svom numerativnom opsegu. Upravo na taj način, svojim nezakonitim postupcima Akt.online je ugrozio integritet i sigurnost rada mreže. Osim toga, netačno je da za alternativne operatore ne postoji mogućnost evidentiranja i zakonitog presretanja. Naprotiv, sastavni dio RIP-a je da se ove funkcije za alternativne operatore ostvaruju putem BH Telecoma.
- Da BH Telecom nije imao pristup opremi i uređajima putem kojih kompanija Akt.online realizuje pozive, iako po pravilima koja regulišu odnose u ovom sektoru, svaki korisnik ima obavezu da zbog sigurnosti i integriteta sistema omogućiti uvid u stanje i vrstu opreme koju koristi.
- Da su iz navedenih razloga (očuvanja sigurnosti rada mreže i očuvanja integriteta mreže) postojali zakonski uslovi da BH Telecom ograniči pristup mreži, odnosno da ne zaključi sporazum o interkonekciji sve dok Akt.online nezakonito obavlja djelatnost kojom se ugrožava sigurnost i integritet mreže.
- Da je nezakonito obavljanje djelatnosti odlaznih poziva u međunarodnom saobraćaju, sa brojeva iz numerativnog opsega BH Telecoma, nesumnjivo u suprotnosti sa načelom savjesnosti i poštenja. Zbog toga je bilo nerazumno i neosnovano očekivati i zahtijevati da BH Telecom sa firmom Akt.online kao partnerom zaključi bilo kakav sporazum sve dok se taj partner ponaša suprotno načelima savjesnosti i poštenja.
- Da bi RAK, kao nadležna institucija za rješavanje sporova koji se jave u toku pregovora o interkonekciji između operatora iskoristio ovlaštenja i donio odluke o spornim pitanjima da je smatrao da se radi o nezakonitoj situaciji. Očigledno je da nije, a i konačan ishod potvrđuje da su sporna pitanja riješena i da je BH Telecom zaključio Sporezum o interkonekciji sa firmom Akt.online.
- Da je dana 21.1.2008. godine, Akt.online aktom broj: 024-08/1, obavijestio BH Telecom da prestaje sa nezakonitim pružanjem govornih usluga i zatražio realizaciju interkonekcije sa BH Telecomom, što je i učinjeno u najkraćem roku.
- Da je nejasno na koji način Akt.online izvodi zaključak da postoji pasivna legitimacija na strani BH Telecoma u odnosu na postavljeni Zahtjev, odnosno kako Akt.online zaključuje da je BH Telecom odgovoran u vezi sa činjenicom da, kako navodi u Zahtjevu, cijene terminacije međunarodnog saobraćaja nisu regulisane od strane RAK-a, kao i da RAK nije do danas izvršila analizu niti odredila obavezu troškovnog pristupa kod određivanja cijene terminacije međunarodnog saobraćaja. Kontinuisanim napadom na BH Telecom, Akt.online pokušava u stvari uticati na RAK da korake liberalizacije tržišta telekomunikacija u BiH uskladi sa željama i težnjama pravnog subjekta Akton d.o.o. Ljubljana, osnivača Akt.online.

- Da se uvidom u pozitivne zakonske i druge propise, kojima je regulisana djelatnost telekomunikacija u BiH, može utvrditi da je Bosna i Hercegovina nesumnjivo opredijeljena za liberalizaciju tržišta telekomunikacija, kako je to i navedeno u uvodu važeće Politike sektora telekomunikacija u BiH 2008.-2012.g i da će se na tom putu ostvariti više strateških ciljeva, kao što je osiguranje potpune konkurentnosti operatora i servis provajdera na ovom tržištu, osiguranje efikasnosti sektora telekomunikacija uopšte, kroz efikasnu kontrolu kvaliteta i cijena pruženih usluga, baziranih na troškovnom principu.
- Da se na službenoj stranici RAK-a (www.rak.ba – telekomunikacije- TK tržište- Analiza relevantnog tržišta) nalaze dva dokumenta čijom analizom se jasno može utvrditi slijedeće: 1) da je RAK započela aktivnosti na implementaciji obaveza računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva donošenjem dokumenta Okvirni elementi i plan za uvođenje računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva u telekomunikacijama u BiH od 5.10.2012.godine i 2) da su odvajanje računovodstvenih evidencija i obaveza kontrole cijena i vođenja troškovnog računovodstva navedene u Pravilu kao obaveze koje se nameću operatorima sa značajnom tržišnom snagom na relevantnom tržištu. U tom cilju, dakle u sklopu implementacije računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva, RAK će tek definisati okvir za pripremu regulatornog izvještaja i drugih informacija koje su operatori sa značajnom tržišom snagom obavezni periodično dostavljati RAK-u.
- Da u 2013. godini još uvijek nije okončan postupak potpune primjene „troškovnog principa“ u utvrđivanju cijena, a naročito to nije bio slučaj u vrijeme nastajanja spora oko uspostavljanja interkonekcije, kao i u periodu realizacije zaključenog sporazuma o interakciji, dakle od 2008. do podnošenja zahtjeva Akt. online za pokretanje postupka iz 2011. godine.
- Da se u dokumentu Analiza tržišta poziva koji završavaju u individualnim mobilnim mrežama - veleprodajni nivo, na strani 14. stav drugi, navodi da je obaveza implementacije troškovne orijentacije utvrđena i u Politici sektora telekomunikacija, što još uvijek nije realizovano u Bosni i Hercegovini. U dosadašnjoj praksi regulacije veleprodajnih cijena, Agencija je koristila metodu poređenja cijena na uporedivim tržištima (*benchmarking*).
- Da je na javnim konsultacijama koje su provodene od strane RAK-a u postupku usvajanja Analize tržišta poziva koji završavaju u individualnim mobilnim mrežama, bila pokrenuta inicijativa od strane alternativnih operatora da se regulira cijena terminiranja međunarodnih poziva, međutim, stav koji je u raspravi istaknut od strane RAK je sljedeći: „Agencija ostaje pri stavu da troškovna regulacija međunarodnog saobraćaja u ovoj fazi ne bi bila odgovarajuća i proporcionalna obaveza, jer ne bi pomogla postizanju efikasne konkurencije na tržištu terminacije u mobilne mreže. Radi činjenice da je ovo prva sistemska regulacija veleprodajnog tržišta mobilne terminacije, bitno je fokusirati se na najvažnije probleme ovog tržišta, a to je smanjenje cijene mobilne terminacije za saobraćaj koji je započeo i završio unutar BiH, neovisno da li je započeo u mobilnim ili fiksnim mrežama“.
- Da je u pogledu navoda o opadanju količine saobraćaja koju Akt.online terminira u fiksnu mrežu BH Telecoma, u realizaciji Ugovora o interkonekciji sa BH Telecomom u periodu 2009.-2012.godine direktan pokazatelj da BH Telecom zloupotrebljava dominantni položaj, indikativno je da Akt. online ne analizira količine terminirane u mobilnu mrežu, u istom periodu. Tako u dostavljenoj tabeli koja sadrži količine saobraćaja terminiranog u fiksnu i mobilnu mrežu, potencira činjenicu da količine saobraćaja koje terminira u fiksnu i mobilnu mrežu opadaju, ali ne navodi da, primjera radi, u 2010.godini, u mjesecu februaru terminira u mobilnu mrežu količinu od (...) KM, što je najveći iznos za cijelu 2008., 2009. i 2010. godinu, dok je u martu, terminirao (...) KM. Navedeni podaci upućuju na zaključak da je Akt.online odlučio da u određenom periodu ne terminira saobraćaj, kako bi dobio podatke koje koristi kao argument u toku ovog postupka.

- Da Akt.online kao pružalac usluga javne fiksne telefonije na području BiH ne postoji tokom 2010. godine i da tek 2012. dobija licencu za pružanje usluge *Carrier Selection (CS)*. To znači da sve do 2012.godine, Akt.online ne pruža javne fiksne telefonske usluge za BiH građane, ali zato pruža usluge terminacije međunarodnog saobraćaja INO operatorima, tranzitirajući ga u Bosnu i Hercegovinu preko slovenačkog operatora Akton. Ovo znači da Akt. online posredno, preko svoje kompanije majke, djeluje na veloprodaji, što ukazuje da je logično da se može porediti sa ca. 20-tak INO operatora sa kojima BH Telecom ima direktan link za terminiranje i generiranje međunarodnog saobraćaja, a ne sa BH Telecom kao pružaocem javne fiksne telefonije u BiH.
- Da je Akt.online krajnjim korisnicima u BiH ponudio uslugu odlaznog međunarodnog pozivanja koja se realizuje putem osnovne interkonekcijske usluge tek u aprilu 2012. godine, a to je morao učiniti kako bi zadržao Dozvolu. Trenutno učešće Akt.online u ukupnom CS saobraćaju (CS uslugu nudi još pet alternativnih operatora) je svega ispod (...) % (na nivou cca 9.000 min/mjesečno). Akt.online nema ni vlastitu infrastrukturu putem koje bi mogao ponuditi fiksni telefonski priključak krajnjim korisnicima, iako je, uvidom u bazu podataka dostupno na RAK-ovoj stranici, zakupio numerativni blok od RAK-a, ali ga do sada nije aktivirao, jer nema krajnjih korisnika. Iz svega se zaključuje da Akt.online svoje poslovanje bazira isključivo na veleprodaji međunarodne govorne telefonije od čega krajnji korisnici u BiH nemaju nikakve koristi.
- Da je netačna tvrdnja koju ističe Akt.online, da BH Telecom nelegalnim sredstvima sprječava njegov rad, tako što određuje nekonkurentne cijene za pružanje usluge terminacije međunarodnog saobraćaja. Naime, takve tvrdnje su neosnovane, jer je u skladu sa RIP-om BH Telecom ovlašten da određuje komercijalne cijene, ali je tačna i činjenica da je BH Telecom uvijek nudio nižu cijenu Akt.online u odnosu na INO operatore.
- Da je uskladu sa važećom regulativom BH Telecom mogao odrediti istu cijenu Akt.online-u kao i INO operaterima sa kojima posluje, jer bi upravo na taj način u ravnopravan položaj bili stavljeni svi preprodavci usluge terminacije u mrežu BH Telecoma. BH Telecom to nije učinio jer je uvažavao činjenicu da Akt.online i drugi alternativni operatori imaju dodatne troškove bankarske garancije i interkonekcijskih linkova (npr.neki INO partneri kao što je Telecom Italia imaju veću cijenu od Akt.online-a za BHT fiksnu mrežu, dok svi INO partneri BH Telecoma imaju veću cijenu za mobilnu mrežu BH Telecoma):
- Da to ukazuje da je prodajna cijena koju Akt.online postiže pretežno viša od cijene koju BH Telecom nudi INO partnerima. U prilog ovome govori činjenica da BH Telecom ima saradnju sa 20 direktnih operatora koji terminiraju, ne samo vlastiti saobraćaj iz svojih zemalja, već i preostali saobraćaj iz svih krajeva svijeta (procjena BH Telecom je da saobraćaj ostatka svijeta učestvuje u procentu od 9,40% do 36,69 % u ukupnom saobraćaju, a to u minutama znači cca od 2,5-10 miliona minuta/mjesečno u 2010. godini). To znači da operatori nude terminaciju u BiH po cijeni koju formiraju tako što na cijenu koju dobiju od BH Telecoma dodaju *mark-up* (maržu) za uslugu tranzita, koju pružaju trećoj strani. Dakle, ako poredimo razliku koja ostaje Akt.online-u između cijene po kojoj prodaje BH Telecom mreže i troška (tj.cijene koju plaća BH Telecomu za njegove mreže), ta je mreža uvećana za njihov *mark up* na oficijelnu cijenu koju BH Telecom nudi na ino tržište.

U vezi sa navodima Podnosioca zahtjeva, koji se odnose na cijene terminacije međunarodnog saobraćaja, BH Telecom, pored prethodno izloženih argumenata, ukazuje na slijedeće:

- Da su netačni navodi Akt.online da BH Telecom zloupotrebljava položaj operatora sa značajnom tržišnom snagom tako što nudi bolje komercijalne uslove stranim operatorima u odnosu na uslove koje nudi domaćim i alternativnim operatorima, u pogledu cijene terminacije međunarodnog saobraćaja.

- Da je u vezi sa cijenama terminacije u međunarodnom saobraćaju, BH Telecom u cijelosti postupao u skladu sa Odlukom o politici sektora telekomunikacija BH za period 2008.-2012. godina i pravilima RAK-a.
- Da BH Telecom ima zaključene sporazume kojima su utvrđene cijene terminacije u međunarodnom saobraćaju sa sedam alternativnih operatora. Niti jedan od tih alternativnih nije pokrenuo bilo kakav postupak ili stavio prigovor na cijene terminacije utvrđene sporazumima sa BH Telecomom. Dakle, ako sedam alternativnih operatora smatra da su ponuđene i ugovorene cijene omogućile fer konkurenciju, onda je to svakako relevantan dokaz da BH Telecom nije zloupotrebljavao položaj operatora sa značajnom tržišnom snagom i da cijenama terminacije u međunarodnom saobraćaju nije spriječio fer konkurenciju.
- Da je Akt.online odbio da sa BH Telecom zaključi sporazume koji su predviđali povoljniju cijenu terminacije u međunarodnom saobraćaju, pod istim uslovima kao i drugi alternativni operatori. Očigledno je da Akt.online odbija zaključiti sporazume po nižoj cijeni terminacije u međunarodnom saobraćaju, jer smatra da bi na taj način dalje oslabio svoju poziciju u ovom postupku pred Konkurencijskim vijećem, s obzirom da su ponuđene cijene veoma povoljne za svakog alternativnog operatora.
- Da u svakom slučaju, cijene terminacije u međunarodnom saobraćaju koje Akt.online, čak i odbijajući sporazume sa povoljnijom cijenom, plaća BH Telecomu, ne sprječavaju Akt.online da bude konkurentan na tržištu, odnosno da ostvari značajnu dobit u svome poslovanju dobiti.
- Da Akt.online prigovara cijenama koje BH Telecom ugovara na stranom tržištu odnosno sa stranim operatorima. Pri tom je značajan elemenat da sa većinom relevantnih stranih operatora BH Telecom ne ugovara isključivo svoje cijene terminacije, nego se radi o recipročnim ugovorima kojima se uređuju i drugi odnosi u odlaznom i dolaznom međunarodnom saobraćaju, što svakako utiče i na konkretnu cijenu terminacije. Takvi odnosi BH Telecoma sa stranim operatorima i takav način ugovaranja cijena terminacije nije u suprotnosti niti sa jednim propisom koji reguliše oblast komunikacija i ni na kakav način nije na štetu alternativnih operatora.
- Da BH Telecom sa stranim operatorima potpisuje bilateralni ugovor kojim se regulišu terminacije međunarodnog saobraćaja za saobraćaj u oba pravca. Preciznije, kako BH Telecom utvrđuje cijenu terminacije u svoju mrežu tako i INO operator utvrđuje cijenu terminacije u svoju mrežu za polazni međunarodni saobraćaj koji ostvare isključivo korisnici BH Telecoma. U ovakvim relacijama, kada svaka strana posjeduje vlastiti polazni međunarodni saobraćaj i nastoji ga plasirati na INO tržište po što povoljnijim cijenama, uz to posjeduju i vlastiti interkonekcijski link od kraja do kraja, BH Telecom nema uopšte ulogu *wholeseler-a* (prodaja na veliko) nego samo u direktnom pregovaračkom postupku pokušava kontrolisati i smanjiti vlastite troškove radi ostvarivanja razumne dobiti u datom trenutku. Dakle BH Telecom ne skuplja ničiji polazni saobraćaj osim svog vlastitog, da bi ga plasirao na ino tržište i to mu je kod bilateralnih pregovora glavna pregovaračka snaga, tj. za ono što dobije ima i šta dati za razliku od Aktona koji je na tržištu samo „sakupljač“ tuđeg saobraćaja. Pri tome treba napomenuti da pozitivni propisi iz ove oblasti u BiH daju pravo Akt.online da pruža fiksne javne telefonske usluge u domaćem i međunarodnom saobraćaju na teritoriji BiH, dakle i uslugu odlaznog međunarodnog saobraćaja, ali Akt.online to faktički ne radi iz njemu poznatih razloga.
- Da BH Telecom ima mogućnost da u komercijalnim aranžmanima sa svojim ključnim partnerima ponudi i dobije bolje cijene zbog postojanja velike količine *retail* minuta, a to je uobičajena praksa u ovom segmentu poslovanja.
- Da Akt.online nema mogućnost sklapanja količinskog dogovora sa njegovim partnerima, koji uključuje smanjenje cijene, jer Akt.online nema svoje vlastite korisnike i ako ima licencu za pružanje usluge Carrier Selection od 2012. godine, što je stvar izbora njegove poslovne politike.

Nadalje, sama činjenica da Akt.online djeluje na ovom segmentu BiH tržišta isključivo kao „wholesaler“ (prodavac na veliko), pokazuje da on u toj ulozi ne doprinosi liberalizaciji BiH tržišta u smislu boljeg kvaliteta i nižih cijena za BiH korisnike.

- Da na osnovu prednjih zaključaka o razlozima i ciljevima postupanja Akt.online ,upućuje na činjenicu da se od strane Akt.online analizira samo količina saobraćaja u fiksnoj mreži, dok u analizu nisu uključeni podaci o količinama saobraćaja u mobilnoj mreži, niti podaci o ukupnoj količini saobraćaja. U tom kontekstu vrlo je indikativno da Akt.online svoju analizu završava sa aprilom 2010. godine i na taj način izbjegava informisati Konkurencijsko vijeće da je u maju mjesecu 2010. godine Akt.online u fiksnu mrežu BH Telecoma terminirao količinu od (...) minuta, a u mobilnu (...) minuta. Sve to ukazuje na vjerovatnoću da Akt.online, za potrebe ovog postupka i postupaka koje vodi prema drugim institucijama, prilagođava svoju tekuću poslovnu politiku i poslovne aranžmane tako što smanjuje terminaciju u fiksnu mrežu, a povećava terminaciju u mobilnu mrežu. Pri tome se otvara posebno pitanje kako je moguće da je Akt.online u maju mjesecu 2010. godine terminirao u fiksnu mrežu (...) minuta.

Ukoliko Konkurencijsko vijeće smatra da ima osnova i razloga za dalje ispitivanje nastupa BH Telecoma na stranom tržištu, u tom slučaju bi bilo neophodno, prije svega definisati relevantno međunarodno tržište za svaku telekomunikacionu uslugu radi daljeg utvrđivanja činjeničnog stanja i ispitivanja eventualnog uticaja na fer konkurenciju. Zbog toga bi bilo neophodno da se od sva tri telekom operatera sa značajnom tržišnom snagom, kao i od svih alternativnih operatera zatraže svi podaci, ugovori i druge isprave o aranžmanima sa stranim partnerima, kao i dokazi o porijeklu ukupnog saobraćaja koji je putem Akt.online i drugih alternativnih operatera terminiran u mrežu BH Telecoma i drugih operatera sa značajnom tržišnom snagom. U tom smislu bilo bi potrebno izvršiti i ekspertni uvid u njihovo, stvarno poslovanje na domaćem tržištu i poslovanje sa inostranim operatorima, kako bi se došlo do tačnih podataka o poslovnim rezultatima svih telekom operatera, kada je u pitanju tržište usluge terminacije ino-saobraćaja.

4. Usmena rasprava

Budući da se radi o postupku stranaka sa suprotnim interesom Konkurencijsko vijeće je u toku postupka vođenog pred Konkurencijskim vijećem održalo dvije usmene rasprave na kojima su se zastupnici stranaka izjasnili o činjenicama i okolnostima na kojim se temeljio Zahtjev i Zaključak (Zapisnik sa usmene rasprave broj: 01-05-26-028-43-II/09 od dana 2.6.2010. godine i Zapisnik sa usmene rasprave broj: 01-05-26-028-46-II/09 od dana 11.6.2010. godine).

Konkurencijsko vijeće je na zahtjev stranaka u postupku, održalo i treću usmenu raspravu dana 17.12.2013. godine, a u skladu sa odredbom člana 39. Zakona o konkurenciji.

Na usmenoj raspravi održanoj dana 17.12.2013. godine u Konkurencijskom vijeću u ime stranaka u postupku su pristupili njihovi zakonski zastupnici i punomoćnici kojom prilikom su imali mogućnost da jedni drugima postavljaju pitanja i razjasne međusobno sporne stvari (Zapisnik sa usmene rasprave, akt broj: 05-26-03-01-64-II/11).

Podnosilac zahtjeva je na usmenoj raspravi priložio email Amre Kraljević, šefa službe za interkonkreciju i usluge veleprodaje u BH Telecomu, koji predstavlja ponudu BH Telecoma za usluge terminacije/transitiranja međunarodnog saobraćaja u mrežu BH Telecom za period od 1.1.2014. godine, te izjavio da ukoliko stupi na snagu novi cjenovnik BH Telecom-a da će im biti onemogućeno dalje djelovanje na tržištu i zatražio donošenje privremene mjere u skladu sa članom 40. Zakona o konkurenciji na način da se BH Telecomu zabrani povećanje cijene za usluge terminacije/transitiranja međunarodnog saobraćaja u mrežu BH Telecoma do okončanja postupka, odnosno da se naloži da do tada zadrže cijene na postojećem nivou.

Protivna strana se na naprijed navedeno izjasnila navodeći da zahtjev za donošenje privremene mjere nije jasan, odnosno da se ne zna na koji se prijedlog odnosi, da li na ovaj od 13.12.2013.godine ili na podneske ranije dostavljene i da tvrdnje nisu ničim dokazane osim paušalnog navođenja. Kao dokaz da navodi koji su izneseni nisu realni i tačni, priložili su email od 11.2.2013. godine upućen BH Telecomu od strane Igora Košira, direktora privrednog subjekta Akton, Ljubljana, koji ukazuje da Akt.online ima dovoljno prostora za obavljanje svoje djelatnosti na području Bosne i Hercegovine.

Protivna strana je također zatražila da Konkurencijsko vijeće donese rješenje kojim će utvrditi da privredni subjekt BH Telecom, zbog proteka roka za donošenje rješenja za utvrđivanje zloupotrebe dominantnog položaja ne zloupotrebljava dominantni položaj. S tim u vezi ističe se da je postupak pokrenut zaključkom od 16.2.2010. godine, da iz odredbi člana 11. i 41. Zakona o konkurenciji proizilazi da postupak po zahtjevu za utvrđivanje zloupotrebe dominantnog položaja ne može trajati duže od 7 (sedam) mjeseci. Ovaj postupak protiv BH Telecoma se vodi 46 mjeseci što je u suprotnosti sa zakonskim odredbama. Odredbe koje su navedene nisu jedine u Zakonu o konkurenciji kojima je predviđeno da protok određenih rokova proizvodi određene pravne posljedice. U konkretnom slučaju postupak pred Konkurencijskim vijećem protiv BH Telecom-a traje gotovo 4 godine. Svrha zakonskih odredbi je da privredne subjekte zaštiti od negativnih efekata dugih perioda pravne neizvjesnosti. Ukoliko se ne primjene zakonske odredbe ovaj postupak će trajati vjerovatno još dvije do tri godine, ako sud bude odlučivao istim tempom. Ako sud poništi novo rješenje ovaj postupak može trajati neograničeno. Postojanje odluke Suda u upravnom sporu ne predstavlja prepreku da Konkurencijsko vijeće donese rješenje na osnovu odredbi člana 11. stav (2) i člana 41. Zakona. Predmetna presuda je pravosnažna samo u formalno pravnom smislu pa je Konkurencijsko vijeće obavezan provesti postupak, ali ima mogućnost da donese istu odluku kao i u prethodnom postupku. Drugačije postupanje bi značilo da se krše odredbe članova 11. i 40. Zakona što bi predstavljalo presedan u ovom slučaju, a za posljedicu bi imalo izmjenu buduće prakse i dovelo bi u pitanje i druge odluke koje su ranije donesene na ovaj način.

5. Relevantno tržište

U skladu sa članom 3. stav (1) Zakona i čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta («Službeni glasnik BiH», br. 18/06 i 34/10) relevantno tržište se određuje kao tržište određenih proizvoda i/ili usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti privrednih subjekata na određenom geografskom području.

Relevantno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uslovima, imajući u vidu posebno njihove bitne karakteristike, kvalitet, uobičajenu namjenu, način upotrebe, uslove prodaje i cijene.

Konkurencijsko vijeće je odredilo da u predmetnom postupku postoje dva relevantna tržišta proizvoda i/ili usluga i to:

- relevantno tržište proizvoda i/ili usluge interkonekcije na fiksnu mrežu BH Telecoma i
- relevantno tržište proizvoda i/ili usluge terminacije međunarodnih poziva u fiksnu mrežu BH Telecom i tranzit međunarodnih poziva preko fiksne mreže BH Telecoma u mobilnu mrežu BH Telecoma

Relevantno geografsko tržište obuhvata cjelokupan ili značajan dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojem privredni subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini relevantnog proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuju od uslova konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

U konkretnom slučaju relevantno geografsko tržište je Federacija Bosne i Hercegovine, budući da se sve tačke interkonekcije privrednog subjekta BH Telecom nalaze na području Federacije Bosne i Hercegovine.

U smislu navedenog, Konkurencijsko vijeće je za relevantno tržište predmetnog postupka utvrdio dva tržišta i to tržište terminacije međunarodnog saobraćaja u fiksnu i mobilnu mrežu BH Telecoma u Federaciji Bosne i Hercegovine i tržište interkonekcije na fiksnu mrežu BH Telecoma u Federaciji Bosne i Hercegovine.

6. Utvrđivanje činjeničnog stanja

U predmetnom postupku, pristupilo se prikupljanju relevantne dokumentacije i podataka, te je uvidom u iste utvrđeno sljedeće:

- Da je RAK dana 9.10.2007. godine donijela Listu operatora sa značajnom tržišnom snagom broj: 03-29-2374-1/07, u kojoj se navodi da su BH Telecom, Telekom Srpske a.d. Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 61-A, 78 000 Banja Luka i Hrvatske telekomunikacije d.o.o. Mostar, Kneza Branimira bb, 88 000 Mostar operatori telekomunikacija u Bosni i Hercegovini koji imaju značajnu tržišnu snagu na tržištu usluge fiksne i mobilne telefonije.
- Da je RAK dala saglasnost na RIP za povezivanje na fiksnu mrežu BH Telecoma broj: 01-6.7-12420/05 od 26.5.2005. godine.
- Da u tački 4.1.5. Referentne interkonekcijske ponude za povezivanje na fiksnu mrežu privrednog subjekta BH Telecom, stoji da je rok za okončanje pregovora za zaključivanje Sporazuma o interkonekciji 90 (devedeset) dana, od dogovorenog termina za početak pregovora, u protivnom BH Telecom i Operator imaju pravo zatražiti pomoć u pregovorima od strane RAK-a.
- Da je tačkom 6. Referentne interkonekcijske ponude za povezivanje na fiksnu mrežu BH Telecoma, definisano sklapanje komercijalnog ugovora između BH Telecoma i Operatora (međunarodnih i nacionalnih) za usluge koje nisu obuhvaćene u RIP-u.
- Da se usluge iz tačke 6.1.1.2 RIP-a koje podrazumjevaju tranzit saobraćaja iz mreže operatora prema stranom operatoru i usluge iz tačke 6.1.1.3 koje podrazumjevaju tranzit saobraćaja iz inostranstva u mrežu operatora preko BH Telecoma, naplaćuju po cijenama koje su komercijalno (bilateralno) dogovorene.
- Da Politika sektora telekomunikacija za period 2008.-2012. godine, kao jedan od strateških ciljeva navodi osiguranje efikasnosti sektora i potpune konkurentnosti operatora i pružalaca usluga kroz efikasnu kontrolu kvaliteta i cijena pruženih usluga, baziranih na troškovnom principu. U skladu sa Politikom sektora telekomunikacija za period 2008.-2012. godina, RAK je donijela Pravilo o analizi tržišta elektronskih komunikacija („Službeni glasnik BiH“, broj 85/11) u kojem su obaveze odvajanja računovodstvenih evidencija i obaveze kontrole cijena i vođenja troškovnog računovodstva navedene kao obaveze koje se nameću proglašenim operatorima sa značajnom tržišnom snagom na relevantnom tržištu. Okvirni elementi i plan za uvođenje računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva u telekomunikacijama BiH, donesen od strane RAK-a 5.10.2012. godine, je dokument u kom su izloženi opći principi računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva, te su u istom dati prijedlozi za preduzimanje neophodnih koraka u implementaciji ovih obaveza operatorima sa značajnom tržišnom snagom na relevantnom tržištu, a primjena istih počinje od 2014. godine (www.rak.ba).
- Da je privredni subjekt Akt.online, dana 7.2.2007. godine podnio Zahtjev za interkonekciju na fiksnu mrežu privrednog subjekta BH Telecom i to za usluge interkonekcijskog linka, usluge signalizacije, usluge odlaznog saobraćaja preko usluge izbora operatora i usluge za međunarodne i nacionalne operatore, te da su se obje strane usaglasile da termin početka pregovora o implementaciji interkonekcije bude 26.2.2007. godine.

- Da je kao dan početka testiranja određen 29.5.2007. godine, a da su posljednji interkonekcijski testovi obavljeni dana 23.7.2007.godine, te da je nakon toga trebalo još uslijediti eventualno pregovaranje o komercijalnim uslovima ugovora o interkonekciji.
- Da se BH Telecom dana 23.7.2007. godine obratio RAK-u sa zahtjevom za preduzimanje mjera u vezi sa mogućim zloupotrebama od strane operatora Akt. online.
- Da je BH Telecom dana 31.8.2007. godine obavijestio Akt.online da je od strane RAK-a obaviješten da je u toku postupak utvrđivanja potencijalnih zloupotreba od strane Akt.online, te da će BH Telecom nastaviti pregovore o interkonekciji nakon donošenja zvaničnog stava RAK-a po ovom pitanju.
- Da je dana 27.11.2007. godine održan sastanak, kojem su prisustvovali predstavnici RAK-a i privrednih subjekata Akt.online i BH Telecom, na temu zastoj u interkonekcijskim pregovorima između Akt.online i BH Telecoma i na temu iznajmljivanja lokalnih vodova. Na sastanku je zaključeno da će RAK poslati dopis privrednom subjektu BH Telecom u kojem će navesti da su operatori Akt.online i UNITIC u prekršaju i da se, nezavisno od toga, trebaju nastaviti pregovori i realizacija interkonekcije između Akt.online i BH Telecoma.
- Da je privredni subjekt Akt.online dana 21.1.2008. godine obavjestio privredni subjekt BH Telecom da je raskinuo ugovor o pružanju usluge odlaznih međunarodnih telefonskih poziva privrednom subjektu UNITIC.
- Da je Sporazum o interkonekciji na fiksnu mrežu između Podnosioca zahtjeva i BH Telecoma potpisan dana 1.2.2008. godine.
- Da privredni subjekt Akt.online ima zaključen Sporazum o terminaciji međunarodnih poziva u fiksnu i mobilnu mrežu BH Telecom, te da ovaj ugovor podrazumijeva dovodenje međunarodnog saobraćaja u fiksnu mrežu i tranzitiranje istog preko fiksne mreže BH Telecoma u mobilnu mrežu BH Telecoma.
- Da privredni subjekt BH Telecom ima potpisane Ugovore o terminaciji međunarodnih poziva u fiksnu i mobilnu mrežu BH Telecoma sa osamnaest stranih operatora, te da ti ugovori podrazumijevaju dovodenje međunarodnog saobraćaja u fiksnu mrežu i tranzitiranje istog preko fiksne mreže BH Telecoma u mobilnu mrežu BH Telecoma, kao i slanje saobraćaja iz fiksne i mobilne mreže BH Telecoma u mrežu tih INO operatora.
- Da je RAK dana 4.2.2008. dopisom broj 05-29-9-1/08 odgovorio na upit Akt.online vezano za regulisanje cijena terminacije međunarodnih poziva da su svi legislativni i regulatorni dokumenti RAK-a utemeljeni na EU modelu i da je takav stav primjenjen i prilikom davanja saglasnosti na RIP dokumente koje su uradili operateri s značajnom tržišnom snagom za tržište fiksne telefonije i da to znači da postoje usluge čije se cijene obavezno definiraju, ali i one za koje se cijene ugovaraju na komercijalnoj osnovi, kao i da u slučaju definiranja cijena za terminiranje međunarodnih poziva, kada se preko mreže dominantnog operatora međunarodni pozivi tranzitiraju u mreže novih operatora i terminiraju kod pretplatnika novih operatora, radi se o usluzi čiju cijenu operatori formiraju na osnovu međusobnih dogovora.
- Da je RAK dana 7.4.2008. godine donio Rješenje broj UP1: 02-07-120/08, u postupku pokrenutom po prijavi BH Telecoma, protiv Akt.online, radi kršenja propisa i uslova dozvole za pružanje fiksne javne telefonske usluge, kojim je utvrđeno da je Akt.online prekršio odredbe Dozvole za pružanje fiksnih javnih usluga i odredbe Zakona o komunikacijama, zaključivši ugovor o pružanju javne fiksne usluge za UNITIC.
- Da je RAK na upit Konkurencijskog vijeća (dopis broj: 01-26-10-816-I/10 od 15.11.2010. godine) u pogledu određivanja cijene terminacije međunarodnih poziva, odgovorio dopisom broj 05-39-

3607-2/10 od 24.12.2010. godine (zaprmljen pod brojem: 01-26-10-816-1-I/10 dana 27.12.2010. godine) naveo da se cijene za međunarodnu terminaciju poziva formiraju na bazi dogovora između zainteresovanih telekom operatora, te da RAK ne daje saglasnost na ovakve cijene i one pretpostavljaju obostrani komercijalni interes.

7. Procesni prigovori

BH Telecom je istakao procesni prigovor da je protiv presude Suda BiH u upravnom sporu podnesen zahtjev za preispitivanje presude te da se zbog mogućnosti da Apelaciono vijeće Suda BiH donese presudu kojom će se usvojiti zahtjev i presuda ukinuti, te predmet vratiti Upravnom odjeljenju suda BiH, BH Telecom smatra da su u skladu sa izloženim ispunjeni uslovi da Konkurencijsko vijeće u skladu sa članom 139. a u vezi člana 135. Zakona o upravnom postupku donese Zaključak kojim se postupak prekida do donošenja odluke Apelacionog suda BiH.

Presudom suda BiH broj S1 3 U 003765 10 U 24.4.2013. godine je poništeno Rješenje Konkurencijskog vijeća broj 01-05-26-028-63-II/09 od 4.11.2010. godine, te predmet vraćen tuženom organu na ponovno rješavanje. Obzirom da je presuda Suda BiH obavezujuća za Konkurencijsko vijeće, isto je nastavilo sa postupkom.

8. Dominantan položaj

Član 9. stav (1) Zakona propisuje da privredni subjekt ima dominantan položaj na relevantnom tržištu roba ili usluga, ako se zbog svoje tržišne snage može ponašati u značajnoj mjeri nezavisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, također uzimajući u obzir udio tog privrednog subjekta na tržištu, udjele koje na tom tržištu imaju njegovi konkurenti, kao i pravne i druge zapreke za ulazak drugih privrednih subjekata na tržište.

Konkurencijsko vijeće je tokom provođenja predmetnog postupka utvrdilo da na teritoriji Bosne i Hercegovine, u skladu sa Listom operatora sa značajnom tržišnom snagom broj: 03-29-2374-1/07, sačinjenom od strane RAK-a, privredni subjekt BH Telecom, kao i privredni subjekti Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar i Telekomunikacije Srpske a.d. Banja Luka, proglašen za operatera sa značajnom tržišnom snagom na tržištu usluge fiksne i mobilne telefonije, dakle da ima dominantan položaj.

9. Zloupotreba dominantnog položaja

Operateri sa značajnom tržišnom snagom, BH Telecom, Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar i Telekomunikacije Srpske a.d. Banja Luka, sačinjavaju RIP dokument o uslovima i načinu priključka na njihovu infrastrukturu, a na sadržaj i uslove iz istog RAK daje saglasnost. Operateri sa značajnom tržišnom snagom putem RIP-a nude mogućnost alternativnim operaterima da se priključe na njihovu infrastrukturu kako bi mogli pružati određene telekomunikacijske usluge.

Konkurencijsko vijeće je analizom RIP dokumenta privrednog subjekta BH Telecom utvrdilo da se BH Telecom članom 4.1.1. obavezao da će, ukoliko zahtjev operatera sadrži sve potrebne dokumente saglasno RIP-u, usvojiti zahtjev i predložiti termin za početak pregovora, te u skladu sa članom 4.1.5. RIP-a okončati pregovore o interkonekciji u roku od 90 dana od dogovorenog termina za početak pregovora i zaključiti Sporazum o interkonekciji. Iz navedenog proizilazi da je tačan navod Protivne strane da se rok od 90 dana ne odnosi na zaključenje ugovora, već završetak pregovora.

Iz utvrđenog činjeničnog stanja proizilazi da je Akt.online dana 7.2.2007. godine, podnio Zahtjev za interkonekciju na mrežu privrednog subjekta BH Telecom. Zbog činjenice da zahtjev nije bio kompletan i uredan privredni subjekt BH Telecom i privredni subjekt Akt. online su se usaglasili da kao početak pregovora bude 26.2.2007. godine, a 19.7.2007. godine su završeni interkonekcijski testovi, o čemu je i sastavljen dokument „Testiranje saobraćaja sa operatorom Akt.online“ dana 23.7.2007. godine. Završetkom testiranja se stižu uslovi za zaključenje sporazuma o interkonekciji, eventualno treba još dogovoriti komercijalne uslove, ukoliko isti već nisu dogovoreni.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je po završetku testiranja trebalo još ugovoriti komercijalne uslove i potpisati sporazum o interkonekciji, što se nije desilo u razumnom roku, već šest mjeseci kasnije, tek nakon što je Podnosilac zahtjeva raskinuo ugovor sa privrednim subjektom UNITIC. Dakle, BH Telecom, kao operater sa značajnom tržišnom snagom, bio je obavezan omogućiti interkonekciju na vlastitu mrežu drugim operaterima, a u konkretnom slučaju, za zaključivanje sporazuma o interkonekciji Podnosioca zahtjeva je uslovljavao obavezama koje nemaju veze za predmetom sporazuma o interkonekciji, odnosno od Podnosioca zahtjeva tražio da raskine ugovor o pružanju usluge odlaznog međunarodnog saobraćaja koju je obavljao za privredni subjekt UNITIC.

Konkurencijsko vijeće nije prihvatilo opravdanim stav privrednog subjekta BH Telecom da je nezakonito obavljanje djelatnosti odlaznih poziva u međunarodnom saobraćaju sa brojeva iz numerativnog opsega BH Telecoma od strane Podnosioca zahtjeva, nesumnjivo u suprotnosti sa načelom savjesnosti i poštenja, te da je zbog toga bilo nerazumno i neosnovano očekivati i zahtijevati da BH Telecom sa firmom Akt.online kao partnerom zaključi bilo kakav sporazum sve dok se taj partner ponaša suprotno načelima savjesnosti i poštenja. Naime, privredni subjekt BH Telecom ima dominantan položaj na relevantnom tržištu i kao takav ima posebnu odgovornost, a i prema važećim propisima iz oblasti telekomunikacija je bio obavezan da omogući interkonekciju na vlastitu mrežu pod uslovima predviđenim RIP dokumentom. Eventualno nezakonito postupanje Podnosioca zahtjeva je tek trebalo da bude utvrđeno od strane nadležnog organa tj. RAK. U toku postupka je utvrđeno da je RAK na sastanku održanom 27.11.2007. godine jasno izrekao svoj stav u pogledu navedenog tj. da se postupak zaključivanja sporazuma o interkonekciji treba nastaviti nezavisno od utvrđivanja ove povrede od strane Akt.online.

BH Telecom je dana 28.12.2007. godine obavjestio RAK i Akt.online dopisom broj: 01.5-3.4-13326/0 o stavu Uprave društva BH Telecom vezano za zaključak sa sastanka održanog 27.11.2007.godine i stav RAK-a „da se proces uspostavljanja interkonekcije za uslugu terminiranja međunarodnog saobraćaja između Akt.online i BH Telecom treba nastaviti i okončati“ da smatraju stav RAK-a neobavezujućim te da u ovom slučaju daju prednost stavu Uprave društva BH Telecom.

Dakle, BH Telecom je odlučio da istraje u postavljanju uslova i sporazum o interkonekciji je zaključio tek kada je Podnosilac zahtjeva ispunio postavljeni uslov tj. raskinuo ugovor sa UNITIC-om, što predstavlja povredu Zakona iz člana 10. stav (2) tačka d) jer je zabranjena svaka zloupotreba dominantnog položaja koja se, između ostalog, odnosi na zaključivanje sporazuma kojima se uslovljava da druga strana prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovačkom običaju nemaju veze sa predmetom takvog sporazuma.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 1 dispozitiva.

U pogledu navoda Podnosioca zahtjeva da je BH Telecom INO operaterima nudio povoljnije cijene terminacije poziva u fiksnu i mobilnu mrežu BH Telecoma, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da su prema RIP dokumentu privrednog subjekta BH Telecom koji je bio na snazi u spornom periodu, cijene terminacije domaćih poziva u fiksnu i mobilnu mrežu bile unaprijed utvrđene, dok je za cijene terminacije inostranih poziva u fiksnu i mobilnu mrežu propisano da se iste dogovaraju na komercijalnoj osnovi. Na predloženi RIP dokument RAK daje svoju saglasnost, i tek nakon toga isti stupa na snagu.

Privredni subjekt Akt.online ima zaključene ugovore sa stranim operatorima o terminaciji međunarodnih poziva u fiksnu i mobilnu mrežu BH Telecoma, što znači da privredni subjekt Akt.online terminira međunarodni saobraćaj u mrežu privrednog subjekta BH Telecom, a privredni subjekt BH Telecom dalje te pozive vodi do krajnjeg korisnika, odnosno svojih pretplatnika.

Privredni subjekt BH Telecom sa stranim operatorima potpisuje bilateralni ugovor kojim se regulišu terminacije međunarodnog saobraćaja za saobraćaj u oba pravca. Preciznije, BH Telecom utvrđuje cijenu terminacije u svoju mrežu, tako i strani operator utvrđuje cijenu terminacije u svoju mrežu za polazni međunarodni saobraćaj koji ostvare isključivo korisnici BH Telecoma.

Na zahtjev Konkurencijskog vijeća privredni subjekt BH Telecom je dana 29.10.2013. godine podneskom broj: 05-26-3-01-35-II/11 dostavio pregled svih zaključenih ugovora sa INO operaterima u kojima je navedeno broj ugovora, datum zaključivanja ugovora, preiod važenja ugovora, i cijene terminacije poziva u fiksnu i mobilnu mrežu BH Telecoma. Zbog obimnosti predmetnih ugovora ovlaštene službene osobe Konkurencijskog vijeća su dana 6.11.2013. godine u prostorijama BH Telecoma izvršili uvid u zaključene ugovore između privrednog subjekta BH Telecom i stranih telekom operatora, kako bi se uvjerali u vjerodostojnost navoda iz podneska BH Telecoma broj: 05-26-3-01-35-II/11 od dana 29.10.2013.godine. Uvidom u navedene ugovore, utvrđeno je da nema odstupanja u podacima koje je BH Telecom dostavio u odnosu na podatke sadržane u ugovorima.

U tački 6.1.1.2 RIP-a (broj: 01-6.7-12420/05 od 26.5.2005. godine) je definisano da su cijene za terminaciju međunarodnog saobraćaja u fiksnu i mobilnu mrežu komercijalne, odnosno stvar bilateralnog dogovora između BH Telecoma i operatora.

Uvidom u ugovore kojima su utvrđene cijene terminacije poziva u fiksnu i mobilnu mrežu privrednog subjekta BH Telecom, zaključene između privrednog subjekta BH Telecom i stranih operatera, odnosno, sa Podnosiocem zahtjeva, upoređene su cijene navedenih usluga.

Tabela 1.

R.br.	Period važenja	Raspon cijene u fiksnu mrežu (min-maks)*	Prosječna cijena u fiksnu mrežu	Cijena Akt.online za fiksnu mrežu	Raspon cijene u mobilnu mrežu (min-maks)	Prosječna cijena u mobilnu mrežu	Cijena Akt.online za mobilnu mrežu
1.	1.1.2010.-31.12.2010.	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2.	1.1.2011.-31.12.2011.	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
3.	1.1.2012.-31.12.2012.	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
4.	1.1.2013.-31.12.2013.	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
5.	1.1.2014. - nadalje	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

**Sve cijene izražene su u konvertibilnim markama*

Uporedbom cijena koje je BH Telecom imao dogovorene sa stranim operaterima sa cijenama koje je imao Podnosilac zahtjeva za istu uslugu, utvrđeno je da nisu tačni navodi Podnosioca zahtjeva da BH Telecom daje povoljnije uslove stranim operatorima prilikom zaključivanja ugovora o terminaciji međunarodnih poziva u fiksnu i mobilnu mrežu BH Telecoma. Također, činjenica je da je RAK prepustila operatorima utvrđivanje cijena terminacije međunarodnih poziva na komercijalnoj osnovi i nije napravila razliku u pogledu domaćih i stranih operatera.

Konkurencijsko vijeće iz ostalih navoda stranaka u postupku i dostavljenih dokaza, kao i dokaza prikupljenih po nalogu Konkurencijskog vijeća nije utvrdio zloupotrebu dominantnog položaja u smislu člana 10. stav (2) tačke a) direktno ili indirektno nametanje nelojalnih kupovnih i prodajnih

cijena ili drugih trgovačkih uslova kojima se ograničava konkurencija, tačke b) ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača ili tačke c) primjene različitih uslova za istu ili sličnu vrstu poslova sa ostalim stranama, čime ih dovode u neravnopravan i nepovoljan konkurentski položaj, za privredni subjekt BH Telecom, pa se u tom dijelu Zahtjev odbija kao neosnovan.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 3 dispozitiva.

10. Novčana kazna

U smislu člana 48. stav (1) tačka b) Zakona, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10,0% (deset) vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda privrednog subjekta, iz godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, kaznit će se privredni subjekt, ako zloupotrijebi dominantni položaj na način propisan odredbama člana 10. ovog Zakona.

Konkurencijsko vijeće je uvidom u bilans uspjeha za period 1.1.2006.-31.12.2006. godine privrednog subjekta BH Telecom utvrdilo da je isti u 2006. godini, kao godini koja je prethodila povredi Zakona, ostvario ukupni prihod od (...) KM.

Polazeći od nesporno utvrđene činjenice da je privredni subjekt BH Telecom, prekršio član 10. stav (2) tačka d) Zakona, prilikom zaključivanja Sporazuma o interkonekciji na fiksnu mrežu BH Telecoma na teritoriji Bosne i Hercegovine, zloupotrijebio dominantan položaj na relevantom tržištu, Konkurencijsko vijeće je izreklo novčanu kaznu u iznosu od 150.000,00 KM što iznosi (...) % ukupnog prihoda u 2006. godini, kao godini koja je prethodila povredi Zakona.

Konkurencijsko vijeće je prilikom određivanja visine novčane uzelo u obzir namjeru te dužinu trajanja povrede Zakona, kao i posljedice koje je ista imala na tržišnu konkurenciju, u smislu člana 52. Zakona, te je utvrdilo da je povreda Zakona trajala kraći vremenski period (6 mjeseci) kao i da je ta povreda okončana od strane BH Telecom samoinicijativno, bez intervencije nadležnih organa. Nadalje, naknadno je od strane RAK-a utvrđeno kršenje dozvole i Zakona o komunikacijama od strane Akt.online zaključivanjem ugovora o pružanju javne fiksne usluge sa privrednim subjektom UNITIC (Rješenje RAK, broj UP: 02-07-120/08 od 07.04.2008.godine), na kojem je BH Telecom insistirao da bude raskinut kao uslov za zaključenje Sporazuma o interkonekciji.

U slučaju da se izrečena novčana kazna ne uplati u utvrđenom roku, ista će se naplatiti prisilnim putem, u smislu člana 47. Zakona, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 2 dispozitiva.

11. Privremena mjera

Analizirajući istaknute navode i ponuđene dokaze Podnosioca zahtjeva i Protivne strane vezano za zatraženu privremenu mjeru, imajuću u vidu odredbe člana 36. Zakona prema kojim je teret dokazivanja na stranci koja je podnijela zahtjev za pokretanje postupka, Konkurencijsko vijeće na osnovu istih nije u vrijeme podnošenje zahtjeva moglo utvrditi preliminarnu povredu u smislu člana 40. stav (1) Zakona koja bi mogla kratkoročno štetno uticati na pojedine privredne subjekte, pa samim time nije moglo pravovremeno odrediti privremenu mjeru.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 5 dispozitiva.

12. Administrativna taksa

Podnosilac zahtjeva Akt.online je dužan platiti administrativnu taksu u iznosu od 1.500, 00 KM u korist budžeta Institucija Bosne i Hercegovine, u skladu sa članom 2. Tarifni broj 107. Tačka f) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem („Službeni glasnik BiH“, br. 30/06 i 18/11).

13. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objave ovoga Rješenja.

Predsjednik

Gordan Raspudić